

79.

Na osnovu člana 123 stav 9, a u vezi sa članom 6 stav 1 tačka 9 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG”, broj 30/12), uz saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je

**PRAVILNIK
O NAČINU OBAVLJANJA POSLOVA TEHNIČKOG OBEZBJEĐENJA I
PRIMJENI MEĐUNARODNIH TEHNIČKIH STANDARDA**

Predmet

Član 1

- (1) Ovim pravilnikom utvrđuju se način obavljanja poslova tehničkog obezbjeđenja i međunarodni tehnički standardi koji se primjenjuju u Crnoj Gori.
- (2) Poslove iz stava 1 ovog člana obavlja pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi koji pruža usluge u vazдушnom prostoru Crne Gore, u cilju tehničkog obezbjeđenja i zaštite sigurnosti vazdušnog saobraćaja.
- (3) Poslovi tehničkog obezbjeđenja su:
 - 1) utvrđivanje tehničkih standarda u pružanju usluga komunikacije, navigacije i nadzora,
 - 2) analiza stanja tehničkih sistema i usluga, koje se pružaju putem tehničkih sistema, i dostavljanje podataka o kvarovima tehničkih sistema,
 - 3) obavještanje Agencije za civilno vazduhoplovstvo (u daljem tekstu: Agencija) o početku puštanja u rad i povlačenju iz upotrebe tehničkih sistema.

Značenje pojmova

Član 2

Za potrebe ovog pravilnika koriste se značenja pojmova utvrđenih Konvencijom o međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu (u daljem tekstu: Čikaška konvencija) iz:

- 1) ICAO Annex-a 10, Volume I, poglavlje 1, koje se odnose na pružanje usluga navigacije;
- 2) ICAO Annex-u 10, Volume II, poglavlju 1 i Volume III, dijelu 1, poglavlju 1, koje se odnose na pružanje usluga komunikacije i komunikacijske procedure;
- 3) ICAO Annex-a 10, Volume IV, poglavlje 1, koje se odnose na pružanje usluga nadzora;
- 4) ICAO Annex-a 10 Volume V, poglavlje 1, koje se odnose na korišćenje vazduhoplovnog radiofrekvencijskog spektra.

Standardi koji se primjenjuju u pružanju usluga komunikacije, navigacije i nadzora

Član 3

U Crnoj Gori se primjenjuju tehnički standardi za sisteme i procedure koje se odnose na usluge komunikacije, navigacije i nadzora utvrđeni Čikaškom konvencijom, a koji su sadržani u:

- ICAO Annex 10 Aeronautical telecommunication Volume I do V;
- ICAO Doc 8071 Volume I, Testing of Radio Navigation Aids;
- ICAO Doc 8071 Volume II, Testing of Satellite-based Radio Navigation Systems;
- ICAO Doc 8071 Volume III, Testing of Surveillance Radar Systems.

Standardi koji se primjenjuju za sisteme za pružanje usluga navigacije

Član 4

Sistemi za pružanje usluga navigacije u vazдушnom saobraćaju, moraju da ispunjavaju standarde propisane u ICAO Annex-u 10 Volume I Radio Navigation Aids Čikaške konvencije, koji su utvrđeni u sljedećim poglavljima:

- poglavlje 3.1., Standardi za ILS (Sistem za instrumentalno slijetanje),
- poglavlje 3.11., Standardi za MLS (Mikrotalasni sistem slijetanja),
- poglavlje 3.7., Standardi za GNSS (Globalni navigacioni satelitski sistem),
- poglavlje 3.3., Standardi za VOR (VHF svesmjerni radiofar),
- poglavlje 3.4., Standardi za NDB (LF/MF neusmjereni radiofar),
- poglavlje 3.5., Standardi za DME (Uređaj za mjerenje odstojanja),
- poglavlje 3.6., Standardi za VHF marker-radiofar.

Razlike između standarda radionavigacionih sistema, koje koristi pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi i standarda utvrđenih u ICAO Annex-u 10 Volume I poglavlju 3 Čikaške konvencije, objavljuju se u Zborniku vazduhoplovnih informacija -Aeronautical Information Publication (u daljem tekstu: AIP).

Ako radionavigaciona oprema nije ILS ili MLS, a može da se koristi potpuno ili djelimično sa vazduhoplovnom opremom namijenjenom za ILS ili MLS, opis te opreme objavljuje se u AIP-u.

Ako pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi koristi operacije bazirane na GNSS, dužan je da obezbijedi kontinuirano snimanje i čuvanje relevantnih GNSS podataka za potrebe istraživanja događaja koji ugrožavaju sigurnost, kao i za potrebe periodičnog utvrđivanja ispunjavanja zahtjeva preciznosti, cjelovitosti, kontinuiteta i raspoloživosti u pogledu odobrenih operacija.

Način snimanja podataka o statusu i raspoloživosti GNSS-a utvrđen je u ICAO Annex 10 Volume I, Attachment D Čikaške konvencije.

Snimljeni podaci čuvaju se najmanje 30 dana.

Izuzetno od stava 6 ovog člana, ako su snimljeni podaci od značaja za istraživanje događaja koji ugrožavaju sigurnost, čuvaju se do završetka postupka istraživanja.

Standardi koji se primjenjuju za sisteme za pružanje usluga komunikacija

Član 5

Sistemi za pružanje usluga komunikacije u vazdušnom saobraćaju moraju da ispunjavaju standarde propisane u ICAO Annex-u 10 Volume II Communication Procedures including those with PANS status, kao i standarde iz Volume III – Communication Systems, Čikaške konvencije.

Usluge nadzora

Član 6

Sistemi za pružanje usluga nadzora u vazdušnom saobraćaju moraju da ispunjavaju standarde utvrđene u ICAO Annex-u 10 Volume IV – Surveillance Radar and Collision Avoidance Systems Čikaške konvencije.

Korišćenje vazduhoplovnog radiofrekvencijskog spektra

Član 7

Korišćenje vazduhoplovnog radiofrekvencijskog spektra mora biti u skladu sa standardima iz ICAO Annex-a 10 Volume V —Aeronautical RadioFrequency Spectrum Utilization Čikaške konvencije. Upravljanje i nadzor nad radiofrekvencijskim spektrom vrši se u skladu sa zakonom kojim su uređene elektronske komunikacije, Planom namjene radio-frekvencijskog spektra i Planom raspodjele radio-frekvencija.

Napajanje električnom energijom sistema za pružanje usluga komunikacije, navigacije i nadzora

Član 8

Pružalac usluga komunikacije, navigacije i nadzora u vazdušnom saobraćaju dužan je da za sve sisteme i sredstva koja su namijenjena za kontinuirano pružanje usluga obezbijedi kontinuirano napajanje električnom energijom.

Obavješćavanje o operativnom stanju pružanja usluga komunikacije, navigacije i nadzora

Član 9

Pružalac usluga komunikacije, navigacije i nadzora u vazdušnom saobraćaju dužan je da, na način uobičajen u vazdušnom saobraćaju, blagovremeno objavi podatke o operativnom stanju sistema za pružanje usluga komunikacije, navigacije i nadzora.

Analiza stanja tehničkih sistema i usluga koje se pružaju putem tehničkih sistema i dostavljanje podataka o kvarovima tehničkih sistema

Član 10

Pružalac usluga komunikacije, navigacije i nadzora dužan je da vrši analizu stanja tehničkih sistema i dostavlja podatke Agenciji o tehničkim sistemima koji se koriste za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju.

Raspoloživost sistema ili usluga je odnos vremena tokom kojeg je sistem, odnosno usluga bila dostupna korisnicima i ukupnog vremena tokom kojeg je predviđeno da budu dostupni.

Analiza stanja tehničkih sistema iz stava 1 ovog člana, oduhvata utvrđivanje raspoloživosti sistema, odnosno usluga, koje se putem ovih sistema pružaju, i vrši se na osnovu matematičke metode koja se može primijeniti na sistem u cjelosti, na dio sistema, kao i na pojedinačne usluge koje se pružaju putem jednog ili više sistema.

Izveštaj o radu tehničkih sistema

Član 11

Pružalac usluga komunikacije, navigacije i nadzora dužan je da definiše sisteme, kao i usluge koji su predmet analize stanja tehničkih sistema i dostavi Agenciji Izveštaj, najkasnije do 31. januara tekuće godine za prethodnu godinu, koji sadrži:

- listu sistema koji su predmet analize stanja sa nazivom, lokacijom i oznakom
- podatke o uslugama koji se putem ovih sistema pružaju,
- podatke o njihovom prestanku rada ili neispravnostima,
- podatke o planiranim isključenjima,
- podatke o raspoloživosti sistema ili usluga

Pružalac usluga komunikacije, navigacije i nadzora dužan je da, na osnovu dostavljenih podataka, vodi evidenciju o prestanku rada ili kvarovima na sistemima, vrši mjesečne analize rada i ispravnosti sistema i navede razloge prekida u radu i neispravnosti sistema, kao i razloge i najavu planiranih radova i spoljnih faktora.

Vrijednost raspoloživosti sistema odnosno usluge

Član 12

Pružalac usluga komunikacije, navigacije i nadzora je dužan da, nakon prikupljanja podataka o kvarovima, prekidima u radu, planiranim radovima na sistemima i spoljnim faktorima koji utiču na sisteme, kao i ekvivalentnih podataka za svaku pojedinačnu uslugu, utvrdi vrijednost raspoloživosti sistema odnosno usluge iz člana 10 stav 2 ovog pravilnika.

Vrijednost raspoloživosti sistema odnosno usluge $A(t)$ utvrđuje se na osnovu sljedeće formule:

$$A_{(t)} = (t_u - t_n)/t_u$$

gdje je:

t_u - vrijeme tokom kojeg je predviđeno da sistem/usluga bude dostupan korisnicima. Predstavlja broj sati u mjesecu za koji se vrši proračun

t_n - vrijeme tokom kojeg sistem/usluga nije bio dostupan korisnicima kao posljedica prekida u radu, usljed neispravnosti sistema, planiranih radova i spoljnih faktora.

Vrijednost raspoloživosti sistema odnosno usluge $A(t)$ može se izraziti i u procentima.

Podaci o utvrđenoj vrijednosti raspoloživosti sistema, odnosno usluge mjesečno se analiziraju i na osnovu rezultata analize preduzimaju se mjere za unapređenje sistema/usluge i otklanjanje identifikovanih nedostataka.

Utvrđivanje uzroka smanjenja raspoloživosti usluge

Član 13

Ako je na osnovu analize iz člana 12 stav 4 ovog pravilnika utvrđeno da je nastupio prekid u pružanju usluge identifikuje se sistem koji je doveo do prekida.

Ukoliko je vrijednost raspoloživosti usluge ispod granice, koju je definisao pružalac usluga, identifikuje se sistem koji je izazvao smanjenu raspoloživost usluge.

Ako je više sistema uzrokovalo smanjenu raspoloživost usluge razmatraju se uticaji svakog sistema pojedinačno i utvrđuje se pojedinačna vrijednost raspoloživosti svakog sistema za pružanje usluga.

Ogovorno lice za izradu i dostavljanje Izvještaja

Član 14

Pružalac usluga dužan je da imenuje odgovorno lice za izradu i dostavljanje Izvještaja iz člana 11 ovog pravilnika i o tome obavijesti Agenciju.

Obavještavanje Agencije o puštanju sistema u operativni rad i povlačenju sistema iz upotrebe

Član 15

Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi dužan je da Agenciji dostavi pisano obavještenje o datumu puštanja sistema u operativni rad u roku od 15 dana od dana puštanja sistema u operativni rad.

Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi dužan je da Agenciji dostavi pisano obavještenje o datumu povlačenja sistema iz upotrebe u roku od 15 dana od dana povlačenja sistema iz upotrebe.

Stupanje na snagu

Član 16

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01/2-1612/3-13

Podgorica, 15.01.2014. godine

Direktor,
Dragan Đurović, s.r.